

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ: ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Όταν ήδη βουλιάζεις είναι αργά να ρωτάς πώς κολυμπάνε

ΤΟΥ ΤΑΣΟΥ ΓΙΑΝΝΙΤΣΗ

Οι διεθνείς εξελίξεις έχουν για την Ελλάδα σημαντικές και σύνθετες επιπτώσεις. Ωστόσο, θα ήταν παραπλανητικό να θεωρήσουμε ότι οι σημερινές επιπτώσεις και ακόμα περισσότερο οι προοπτικές της οικονομίας μας είναι αποτέλεσμα των διεθνών εξελίξεων και μόνο. Η πορεία μας είναι το συνδυασμένο αποτέλεσμα της διεθνούς κρίσης και των δικών μας αδυναμιών. Αδυναμιών διαρθρωτικών, που σχετίζονται με τις παθογένειες τόσο του παραγωγικού μας συστήματος όσο και της πολιτικής (και της οικονομικής πολιτικής). Την αδυναμία της να οικοδομεί χρόνο με τον χρόνο την εμπιστοσύνη, την οικονομική σταθερότητα, την αναπτυξιακή δυναμική, σε τελευταία ανάλυση να ασκίσει πραγματικά πολιτική.

Πού βρισκόμαστε, γιατί βρισκόμαστε εδώ, πού θα βρεθούμε στο προσεχές μέλλον και, βεβαίως, τι σημαίνει το καθένα από αυτά, είναι σήμερα τρία κρίσιμα ερωτήματα.

1. Πού βρισκόμαστε; Απέναντι στο διεθνές σκηνικό που διαμορφώνεται η ελληνική οικονομία βρίσκεται αντιμέτωπη (για πολλοστή φορά): Με έναν προϋπολογισμό που κλονίζεται επικίνδυνα, ως αποτέλεσμα αφ' ενός των διεθνών εξελίξεων, που ήταν όμως σε μεγάλο βαθμό προβλέπτες στη φάση κατάρτισής του, και αφ' ετέρου των πλασματικά αισιόδοξων εντυπώσεων που η κυβέρνηση θέσισε τότε να δημιουργήσει. Όλα τα δημοσιονομικά μεγέθη αποκλίνουν δραματικά από τους στόχους, ενώ η επιδείνωση αυτή οδηγεί ώστε το Εθνικό Δημόσιο να μην επιβαρύνεται απλώς με την απορρόπηση των διεθνών επιπτώσεων, αλλά και με την απορρόπηση της διαφοράς στα επιτόκια των ομολόγων, σε σχέση με τα διεθνή.

Εκτός από τον εθνικό πληθωρισμό (5% σχεδόν) που για τα τελευταία χρόνια ξεπερνά τον μέσο πληθωρισμό των ανεπτυγμένων χωρών.

Είναι ένα παραγωγικό σύστημα που, προσπαθώντας να ανταρτιστεί αρτηριοσκληρωτικά να αποφύγει το κόστος μετασχηματισμού του, αδυνατεί να παρακολουθήσει τον εκσυγχρονισμό και την αναδιάρθρωση που επιτυγχάνουν άλλες ανεπτυγμένες ή αναδυόμενες οικονομίες.

- Με ανυπαρξία σοβαρών πολιτικών (δημόσιων και επιχειρηματικών) εξοικονόμησης ενέργειας, με αποτέλεσμα η οικονομία μας να βρίσκεται σε εξαιρετικά ευάλωτη θέση από πλευράς κόστους λειτουργίας.

- Με μια ανταγωνιστικότητα των προϊόντων και υπηρεσιών μας που έχει εκτοξευθεί σε ιστορικά αρνητικά, ιδιαίτερα προβληματικά, επίπεδα (βλ. διάγραμμα), και που μόνο λόγω του ευρώ δεν μας έχει οδηγήσει σε θεαματικές υποτιμήσεις, με απελπιστικές επιπτώσεις για το εισόδημα και τον πλούτο των Ελλήνων πολιτών.

- Με ένα επίπεδο ανεργίας 7,7% και με το χειρότερο επίπεδο των δεικτών φτώχειας στην Ε.Ε. των 15.

- Με έναν εγκλωβισμό μεγάλου αριθμού νοικοκυριών σε τραπεζικά δάνεια, που διπλασιάστηκαν μέσα σε 4 χρόνια προκειμένου να διατηρηθεί ένα κλίμα επίπλαστον επιπέδου διαβίωσης, με κόστος εξυπηρέτησης που δημιουργεί σοβαρά προβλήματα ισορροπίας στα νοικοκυριά αυτά.

ΠΩΣ ΦΤΑΣΑΜΕ ΕΔΩ;

Περισσότερο ίσως απ' όλες αυτές τις αδυναμίες, η ελληνική οικονομία βιώνει μια θεμελιακή παθογένεια που διαπερνά οριζόντια κάθε πρόβλημα: ένα πολιτικό σύστημα που βυθίζεται συνεχώς στο τέλμα της ανικανότητας να ασχοληθεί με τα πραγματικά προβλήματα και τις πιο σύγχρονες πραγματικότητες - οικονομικές, κοινωνικές ή άλλες. Οι πηγές της ανάπτυξης των τελευταίων ετών ήταν η κατανάλωση, ο ιδιωτικός δανεισμός και ο δημόσιος για κατανάλωση και το τεχνητό φούσκωμα της οικοδομής. Αντίθετα, οι δημόσιες επενδύσεις υποχώρησαν θεαματικά. Σήμερα πληρώνουμε το τίμημα. Η οικονομική πολιτική απέτυχε να εξυγιάνει πραγματικά τα δημοσιονομικά. Αν εφαρμόζονταν σήμερα οι κανόνες της απογραφής του 2004 η εικόνα θα ήταν καταλυτική. Τα (πραγματικά) δημοσιονομικά ελλείμματα και η πολιτική των έμμεσων φόρων τροφοδοτούν αφανώς, αλλά συστηματικά, τον πληθωρισμό και έτσι τη συρρίκνωση της ανταγωνιστικότητας. Σε επίπεδο παραγωγικού μετασχηματισμού η συρρίκνωση της ανταγωνιστικότητας δεν αντιμετωπίστηκε. Όμως για μια χώρα της ευρωζώνης για την οποία η προσαρμογή μέσω υποτίμησης είναι ανέφικτη, η προσαρμογή μέσω άλλων μεγεθών και σχέσεων της πραγματικής

οικονομίας ή του μακροοικονομικού μάντζιμεντ είναι καθοριστική. Εδώ και κάποια χρόνια παγιδευτήκαμε σε επικοινωνιακές προσαρμογές. Η κυβέρνηση εκπόνησε ένα πρόγραμμα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων απλώς για να πείσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τις θετικές προοπτικές της πολιτικής της. Δεν θέλησε να κατανοήσει ότι οι διαρθρωτικές παρεμβάσεις είναι το οξυγόνο της δυναμικής μιας χώρας που μέτεχει στην ευρωζώνη. Κάτω από τέτοιες συνθήκες, βασικές κοινωνικές σχέσεις και λειτουργίες αποσταθεροποιούνται και διαβρώνονται. Αυτό είναι ήδη πολύ ορατό στον κάθε πολίτη. Ζούμε μια συνεχή φθορά της Δημόσιας Διοίκησης και μια συρρίκνωση των συλλογικών υπηρεσιών. Η παιδεία, η υγεία, η απονομή της δικαιοσύνης, η καθημερινή ασφάλεια των πολιτών, η προστασία απέναντι στις πυρκαγιές και τις συνέπειές τους υφίστανται τις συνέπειες της συνεχούς μείωσης της κρατικής χρηματοδότησής τους (ως % του ΑΕΠ), προκειμένου να λειτουργήσουν ως εργαλεία διάσωσης της ελλειμματικής οικονομικής πολιτικής.

Tips Η πορεία...

...μας είναι το συνδυασμένο αποτέλεσμα της διεθνούς κρίσης και των δικών μας αδυναμιών. Αδυναμιών διαρθρωτικών, που σχετίζονται με τις παθογένειες τόσο του παραγωγικού μας συστήματος όσο και της πολιτικής

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ, ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η συγκυρία που ακολουθεί θα είναι μια πολύ δύσκολη φάση. Διεθνώς, η ασάφεια στις εκτιμήσεις για τις επιπτώσεις της κρίσης στις χρηματοπιστωτικές αγορές εκφράζει μια έντονη αβεβαιότητα και ανησυχία. Οι αναφορές για ξεπέρασμα των δυσκολιών στο 1ο ή 2ο εξάμηνο του 2009 δεν είναι παρά μια προσπάθεια καθησυχασμού και αποτροπής ενός απαισιόδοξου κλίματος προκειμένου να μην επιδεινωθούν τα προβλήματα. Στο μεταξύ η διεθνής αγορά (και βεβαίως η ελληνική) θα κινείται σε συνθήκες «πιστωτικής ασφυξίας» - μέτριας ή πιο έντονης.

Ωστόσο, η δύσκολη φάση δεν καθορίζεται μόνο από τις εξελίξεις στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Το χρηματοοικονομικό σοκ πιθανόν πράγματι να απορροφηθεί το 2009 ή το 2010. Όμως, το ενεργειακό πρόβλημα σε συνδυασμό με τις πιέσεις από τις κλιματικές αλλαγές θα εντείνεται, δεν θα περιοριστεί. Για τις «ενεργειακά ανέμελες κοινωνίες» οι επιπτώσεις θα είναι πιο κρίσιμες από τη χρηματοπιστωτική κρίση και τη σημερινή ύφεση. Και η Ελλάδα ανήκει στην κατηγορία αυτή. Κατασκευές χωρίς καμιά υποχρέωση ενεργειακής εξοικονόμησης, ιδιωτικά μέσα μεταφοράς με ισχνά δίκτυα συλλογικών μεταφορικών, απουσία σοβαρών ενεργειακών επενδύσεων για πολλά χρόνια τώρα, ενεργοβόρες παραγωγικές εγκαταστάσεις κάνουν τις προοπτικές μας σε συνθήκες ενεργειακής οξυτίας εξαιρετικά θολές.

Σήμερα, με μόνο τα σημερινά δεδομένα, ανεξάρτητες εκτιμήσεις προβλέπουν υποχώρηση του ρυθμού μεγέθυνσης της οικονομίας που μάλιστα για το 2009 θα είναι κάτω από 3%. Το πρόβλημα δεν βρίσκεται τόσο στο μέγεθος αυτό όσο στο οικονομικό τοπίο με το οποίο θα συνδυαστεί. Χαμηλότεροι ρυθμοί μεγέθυνσης θα μετατρέψουν τη δημοσιονομική διαχείριση (ελλείμματα και χρέος) σε πραγματικό εφιάλτη. Οι επενδύσεις και η ανεργία δεν θα μείνουν ανεμπρέςτες. Η συρρίκνωση της ανάπτυξης πάει χέρι χέρι με αύξηση της ανεργίας. Η ανεργία του 7,7% σήμερα θα είναι διαφορετική ήδη στα τέλη του χρόνου.

Ο Τάσος Γιαννίτσης είναι καθηγητής στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Να επανεξεταστούν όσα σημαντικά αγνοήθηκαν συστηματικά

Πώς προχωράμε σε μια φάση στην οποία απλώνεται απειλητικά μια πρωτόγνωρα δύσκολη παγκόσμια συγκυρία;

Όταν ήδη βουλιάζεις είναι αργά να ρωτάς πώς κολυμπάνε. Στην ουσία, το ρολόι της πολιτικής πρέπει να γυρίσει πίσω. Να επανεξεταστούν όσα σημαντικά αγνοήθηκαν συστηματικά: Ότι οι μεταρρυθμίσεις δεν είναι εργαλείο διαφθοράς και πολιτικών παιχνιδιών γιατί πίσω από αυτές τις μεταρρυθμίσεις παίζεται η ευημερία της κοινωνίας μας, ότι η δημοσιονομική εξυγίανση πρέπει να ακολουθεί μονοπάτια αξιοπιστίας πριν μια κρίση αποκαλύψει τις πραγματικές της διαστάσεις, ότι όταν η μεγάλη φοροδιαφυγή και η πολιτική-οικονομική συναλλαγή με αυτήν αποκτούν διαστάσεις παθογένειας η οικονομία πλύνεται, ότι η έρευνα-καινοτομία και η παιδεία δεν είναι τυχαία στην κορυφή της οικονομικής-πολιτικής ατζέντας των προηγμένων κοινωνιών (και στον πάτο της δικής μας), ότι ακόμα - και κυρίως - η διάβρωση του Κράτους Δικαίου και των θεσμών όπως τα ζούμε απανωτά σήμερα δημιουργούν αγορές, κράτη και κοινωνίες που αναπόφευκτα καταλαμβάνουν επώδυνες θέσεις στις διεθνείς ταξινόμησεις της ανταγωνιστικότητας, διαφθοράς, κρατικής αποτελεσματικότητας και ποιότητας κοινωνικών συνθηκών.

ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΕΚ/ΟΠΑ
 ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΑΥΤΟΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ (α.ε. 2008-2009)

Το Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΚΕΚ/ΟΠΑ) πρόκειται να υλοποιήσει κατά το ακ. έτος 2008-2009 τα κάτωθι αυτοχρηματοδοτούμενα προγράμματα:

α/α	Τίτλος Προγράμματος	Επισ. Υπεύθυνος	Ώρες
1	Κατάρτιση Στελεχών στο Φορολογικό Δίκαιο	Καθ. Γ. Βενιέρης	400
2	Μακροχρόνιο Πρόγραμμα στη Λογιστική	Καθ. Γ. Βενιέρης	340
3	Μακροχρόνιο Πρόγραμμα στη Διοίκηση Επιχειρήσεων	Καθ. Γ. Καραθανάσης	300
4	Μακροχρόνιο Πρόγραμμα στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα	Καθ. Δ. Γκιός	300
5	Μακροχρόνιο Πρόγραμμα στο Risk Management στον Επιχειρηματικό και Τραπεζικό Χώρο (Πρότυπα Βασιλείας II)	Καθ. Ε. Πανάς	300
6	Σύγχρονη Διοικητική Εμπορίου - Λιανεμπορίου και Υπηρεσιών	Καθ. Γ. Πανηγυράκης	300
7	Πρόγραμμα Εξειδίκευσης στη Διοίκηση Επιχειρήσεων για Φαρμακοποιούς με τη χορηγία της ΑΡΙΦΙΤΑ	Καθ. Β. Παπαδάκης	300

Υλοποίηση:
 Τα προγράμματα θα ξεκινήσουν τον Οκτώβριο του 2008 και θα ολοκληρωθούν τον Ιούνιο του 2009, είναι μερικής φοίτησης και τα μαθήματα θα υλοποιούνται βραδινές ώρες δύο φορές την εβδομάδα, με εξαίρεση το πρώτο πρόγραμμα που θα υλοποιείται τρεις φορές την εβδομάδα.

Απευθύνονται:
 Σε πτυχιούχους ΑΕΙ-ΤΕΙ με συναφή επαγγελματική προέμπνευση.

Πιστοποίηση:
 Όλα τα προγράμματα χορηγούν στους αποφοιτησάντες Πιστοποιητικό εξειδίκευσης με απόφαση της Συγκλήτου του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

2ος κύκλος υποβολής αιτήσεων: από Δευτέρα 25/8/2008 μέχρι και Τρίτη 23/9/2008, Δευτέρα έως Πέμπτη, ώρες 10.00 - 19.00

Τα προγράμματα μπορούν να χρηματοδοτηθούν μέσω της εργοδοτικής εισφοράς 0,45% του ΟΑΕΔ (μόνο για επιχειρήσεις - Νόμος 2294/94)

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ζητήσουν πληροφορίες και να δηλώσουν συμμετοχή στα γραφεία του ΚΕΚ/ΟΠΑ, Κεραλήνης 46, Αθήνα, 6ος όροφος, τηλ. 210-8665-368-371-372, Δευτέρα έως Πέμπτη, ώρες 10.00 έως 19.00, καθώς και στον ιστότοπο: www.kek.aueb.gr

Υπευθυνοί επικοινωνίας: Καλάκης Πέτρος, Γαλιτάκης Φραγκίσκος
 E-mail: petros@rc.aueb.gr - franciscos@rc.aueb.gr